

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1199 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Toyrova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahridinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umda	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevda Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budget jarayonida budgetlarning ochiqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni.....	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику.....	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari.....	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari.....	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности.....	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiye Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar" dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikasi integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	
Особенности кредитования сельскохозяйственных организаций и этапы его развития.....	1032
Ж.Я.Нуриллаев	
Xorijiy tajriba asosida O'zbekiston yashil iqtisodiyotini takomillashtirish yo'llari.....	1039
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi	
Yashil iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda davlatning roli	1045
Umarov Muzaffar Yusupbayevich, Otamurodov Rasulbek Batirovich, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Atadjanov Kadambay Sapayevich	
Mintaqada raqamli transformatsiya rivojlanishida moliyaviy texnologiyalarning ahamiyati.....	1052
Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li	
Tijorat banklaridan olingan kreditni qaytarishda foiz stavkalari ta'sirining tahlili.....	1058
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov.A.V	
Tabiiy va sun'iy tolalarning ekologik ta'siri va yashil ishlab chiqarish texnologiyalariga o'tish bosqichlari.....	1066
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B taqsimotida chakana savdo tarmoqlari bilan marketing asosidagi strategik hamkorlik	1071
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
Мировой финансовый кризис и его влияния на состояние экономики Узбекистана	1076
Раупова Мхлисахон Ибрахимжон кизи	
Uzoq muddatli aktivlar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....	1087
Hakimov Faxritdin Abdusattorovich	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	1093
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	

Yo'l qurilish tashkilotlarida yo'l qurilish ko'lamini oshirib, samarali resurslar taqsimotini ishlab chiqish.....	1099
Raximov Dilshodjon Turdiali o'g'li	
Ilg'or xorij tajribalaridan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	1104
Karimova Komila Daniyarovna	
Ichki audit samaradorligini tahlil qilish metodologiyasi.....	1111
I.G'.Isroilov	
Выведение практического сотрудничества на качественно новый уровень государств центрально-азиатского региона в укреплении концепции «зеленой экономики» в эпоху глобализации.....	1117
Парпиева Наргиза Тахировна	
Kimyo sanoati korxonalarida lean production konsepsiyasidan foydalanish istiqbollari	1122
Gulbayeva Feruza Islomovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida auditorlik xizmatlarining ahamiyati.....	1127
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklari resurs bazasini mustahkamlash yo'llari	1131
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Теоретические основы формирования понятия «финансовая стабильность» Часть II	1143
Алиева Сусанна Сейрановна	
O'zbekiston moliya tizimini raqamlashtirishning rivojlanish tendensiyalari.....	1148
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	
Theoretical basis of the use of modern information technologies in accounting	1154
Annavayev Abdurasul Abdurashidovich, Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li, Rustamov Suxrob Asror o'g'li	
Moliyaviy bozorlar chayqalmoqda: investorlar uchun yangi signalmi?	1158
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Yashil moliyalashtirish va esg samaradorligining iqtisodiyot barqarorligidagi o'rni.....	1166
Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'g'li, Atadjanov Kadambay Sapayevich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni kamaytirish bo'yicha tizimlarni takomillashtirish yo'llari	1170
Bekmurodova Mahbuba Mahmudovna	
Maqola: Globalizatsiyada inson resurslarini boshqarishda raqamli transformatsiyaning rejasini tuzish	1177
Salimjonova Gulhayo Asliddin qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Nabiye Sherzodbek Nurmuhammad o'g'li	
Turizm sanoatida Internet-marketing vositalari va ulardan samarali foydalanish	1182
Babaev Jo'rabek	
Ishlab chiqarishni boshqarishda mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning ahamiyati	1190
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlari	1194
Turopov Maqsudjon	

O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI BOSHQARISHNING TASHKILIY- IQTISODIY JIHATLARI

Turovov Maqsudjon

Toshkent arxitektura - qurilish universiteti tadqiqotchisi

ORCID: 0009 0004 8680 9755

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlari tahlil qilingan. Mavjud transport tarmoqlari holati, yo'l infratuzilmasi, jamoat transporti xizmatlarining samaradorligi va ularning ichki sayyohlar harakatiga ta'siri tanqidiy va tahliliy nuqtayi nazardan o'rganilgan. Ilmiy manbalar va statistik ma'lumotlar asosida ichki turizm va transport infratuzilmasi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ko'rsatilgan, hududiy disbalans, logistika xizmatlari yetishmovchiligi, raqamli servislar kamchiligi kabi muammolar aniqlangan.

Kalit so'zlar: ichki turizm, transport infratuzilmasi, tashkiliy-iqtisodiy jihatlar, logistika, yo'l tarmoqlari, transport xizmatlari, turistik mobillik, infratuzilmaviy boshqaruv, hududiy rivojlanish, raqamli transport servislar.

Abstract: This article analyzes the organizational and economic aspects of the management of transport infrastructure in the development of domestic tourism activities in Uzbekistan. The status of existing transport networks, road infrastructure, the effectiveness of public transport services and their impact on domestic tourist traffic have been studied from a critical and analytical point of view. Based on scientific sources and statistics, the correlation between domestic tourism and transport infrastructure has been shown, problems such as regional dysbalance, shortage of logistics services, lack of digital services have been identified.

Key words: internal tourism, transport infrastructure, organizational and economic aspects, logistics, road networks, transport services, tourist mobility, infrastructure management, territorial development, digital transport services.

Аннотация: В данной статье проанализированы организационно-экономические аспекты управления транспортной инфраструктурой в развитии внутреннего туризма в Узбекистане. Состояние существующих транспортных сетей, дорожной инфраструктуры, эффективность услуг общественного транспорта и их влияние на внутреннее туристическое движение были изучены с критической и аналитической точки зрения. На основе научных источников и статистических данных показана взаимосвязь между внутренним туризмом и транспортной инфраструктурой, выявлены такие проблемы, как территориальный дисбаланс, нехватка логистических услуг, нехватка цифровых сервисов.

Ключевые слова: внутренний туризм, транспортная инфраструктура, организационно-экономические аспекты, логистика, дорожные сети, транспортные услуги, туристская мобильность, управление инфраструктурой, территориальное развитие, цифровые транспортные услуги.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida turizm sohasi milliy iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida keng ko'lamli islohotlar va davlat siyosati markazida turibdi. Turizm faqat xorijiy sayyohlarni jalb qilish vositasi emas, balki ichki ehtiyojlarni qondirish, aholi turmush sifatini yaxshilash va hududiy barqaror rivojlanishni ta'minlashning muhim omillaridan biridir. Ayniqsa, so'nggi yillarda mahalliy aholining turizmga bo'lgan qiziqishi, ichki harakati va iste'mol qobiliyati ortishi bilan ichki turizm bozori alohida tahlil va yondashuvni talab etadigan sohalar qatoriga kirdi.

Ichki turizmning rivojlanishi, birinchi navbatda, mamlakat aholisi uchun yaratiladigan sayohat infratuzilmasi, logistika, transport xizmatlari va hududiy aloqadorlik darajasiga bog'liq. Bu borada eng muhim asosiy omillardan biri – transport infratuzilmasining sifatli tashkil etilishi va samarali boshqarilishi hisoblanadi. Chunki turistik obyektlarga tezkor, xavfsiz va qulay yetib borish imkoni bo'lmasa, hech qanday sayyohlik mahsuloti o'z qiymatini namoyon qila olmaydi.

Shuni ta'kidlash joizki, O'zbekistondagi ko'plab sayyohlik obyektlari shahar va tuman markazlaridan ancha uzoqda joylashgan. Masalan, tog'li hududlar, tarixiy qishloqlar, tabiiy go'zalliklarga ega hududlarga olib boruvchi yo'llar holati qoniqarli emas. Qatnovlar soni kam, mavjud transport vositalari esa yosh jihatdan eskirgan va ekologik talablarga javob bermaydi. Shuningdek, logistika va transport xizmatlari narxining yuqoriligi, reyslar orasidagi uzoq vaqt intervali ham ichki sayyohlikka ta'sir ko'rsatmoqda.

Boshqa tomondan, ichki turizmni rivojlantirish nafaqat sayyohlar uchun qulaylik yaratishni, balki iqtisodiyotda yangi ish o'rinlari tashkil etishni, kichik biznes va xizmat ko'rsatish sohalarida faollikni oshirishni ham nazarda tutadi. Demak, transport infratuzilmasini yaxshilash nafaqat sayohat qilishni osonlashtiradi, balki hududlarda iqtisodiy faollikni kuchaytiradi, aholi daromadlarini oshiradi, turizm bilan bog'liq yangi xizmatlar zanjirini yaratadi.

Hozirgi global iqtisodiy va ijtimoiy jarayonlar foni-da turizm nafaqat madaniy almashinuv vositasi, balki barqaror rivojlanishning muhim drayverlaridan biri sifatida qaralmoqda. BMTning Butunjahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, ichki turizm ko'pgina davlatlarda umumiy turizm oqimining 70–80 foizini tashkil qiladi va u milliy iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlashda alohida o'rin tutadi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ichki turizmga bo'lgan davlat e'tibori keskin ortdi, bu sohada islohotlar va strategik dasturlar amalga oshirila boshlandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turizm va transport infratuzilmasi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik so'nggi yillarda iqtisodiy geografiya, logistika va mintaqaviy rivojlanish sohalaridagi turli ilmiy tadqiqotlarda muhim mavzulardan biriga aylangan. Turizm iqtisodiyotida transport – bu faqat jismoniy ko'chish vositasi emas, balki xizmatlar zanjirining ajralmas qismi hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, turizm rivoji ko'p jihatdan transport infratuzilmasining hajmi, sifat darajasi va boshqaruv samaradorligiga bog'liq.

J. Page va M. Hall tomonidan o'zlarining "Tourism and Transport: Global Perspectives" asarida turizm va transport munosabatlarini makroiqtisodiy nuqtayi nazardan tahlil qilib, transport tizimi turizm faoliyatini ishga tushiruvchi asosiy infratuzilma ekanini qayd etishadi [2]. Ular transportning logistika, vaqt xarajatlari, qulaylik va xavfsizlik kabi mezonlarini sayyohlik mahsulotining ajralmas qismi sifatida baholaydi. Ammo ularning tadqiqotlarida servis sifati, raqamli boshqaruv va mahalliy infratuzilma tavsifi yetarlicha qamrab olinmagan.

P. Rodrigue o'zining transport geografiyasi nuqtayi nazaridan chiqish qilib, turizm harakati modellarini logistika oqimlari orqali tahlil qilgan. Uning "The Geography of Transport Systems" nomli asarida ayni transport tarmoqlarining aylanish qobiliyati va hududlararo bog'liqlikka ta'siri chuqur o'rganilgan [3]. Bu yondashuv O'zbekiston sharoitida, xususan, tog'li va yetarlicha rivojlanmagan hududlardagi turizm imkoniyatlarini baholashda muhim asos bo'ladi.

L. Cooper va S. Fletcher esa o'zlarining "Tourism: Principles and Practice" asarida turizm infratuzilmasini samarali tashkil etishda davlat va xususiy sektorning o'zaro hamkorligini hal qiluvchi omil deb hisoblashadi [4]. Ularning fikricha, transport xizmatlarini xususiylashtirish faolligi yuqori bo'lgan mamlakatlarda turizm tez rivojlanadi. Bu nazariya O'zbekistonda hali to'liq amalga oshmagan va amaliy qiymatga ega bo'lgan masala – ya'ni transport xizmatlari bozorini erkinlashtirish masalasiga olib keladi.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar ham ushbu mavzuda qator ilmiy ishlar yaratgan. Jumladan, A.Q. Rahmatov tomonidan transport infratuzilmasining turizm salohiyatiga ta'siri tahlil qilinib, yo'l tarmoqlari holati, marshrutlarning mavjudligi va xizmat sifatini asosiy omil sifatida ko'rsatadi [5]. Uning tahlillari mahalliy shart-sharoitga mos, lekin raqamlashtirish va tizimli boshqaruv masalalariga yetarlicha e'tibor berilmagan.

Sh.Yu. Hamidov tomonidan transport-logistika tizimida iqtisodiy samaradorlikni oshirish ichki turizm rivoji bilan bog'lanadi. U transport xizmatlari narxi, xarajat tuzilmasi va tarif siyosatiga alohida e'tibor qaratgan [6]. Uning ishi yuqori iqtisodiy aniqlikka ega bo'lsa-da, sayyohlar ehtiyojlari, segmentatsiya va servis psixologiyasi nuqtayi nazaridan yetarlicha tahlil qilinmagan.

Shuningdek, U.U. Nabiev esa o'z tadqiqotida turizmga logistika zanjirlarini takomillashtirishning institutsional mexanizmlarini o'rganib, hududlararo transport integratsiyasini ta'minlash uchun axborot tizimlari va davlat-xususiy sheriklik asosidagi yechimlarni taklif etadi [7]. Bu yondashuv amaliy jihatdan muhim, ayniqsa raqamli servislar orqali ichki turizmni samarali boshqarishda qo'l keladi.

Tahlildan ko'rinadiki, mavjud ilmiy adabiyotlar turizm va transport munosabatlarining muhim jihatlari ochib beradi, biroq aksariyat tadqiqotlar yoki global nazariyalarga asoslangan, yoki mahalliy amaliyotni cheklangan doirada yoritadi [8][9]. Bunda transport infratuzilmasini faqat jismoniy tarmoq sifatida ko'rish emas, balki

kompleks boshqaruv tizimi – ya'ni siyosat, iqtisod, raqamlashtirish va inson kapitali elementlari bilan bog'liq holda o'rganish talab etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbekistonda ichki turizm faoliyatini rivojlantirishda transport infratuzilmasini boshqarish tashkiliy-iqtisodiy jihatlarini ilmiy tahlil qilish va ishlab chiqish jarayonida qiyosiy tahlil, statistik ma'lumotlarni o'rganish, iqtisodiy taqqoslash, mantiqiy tahlil, ilmiy abstraksiyalash, analiz va sintez, shuningdek, induksiya va deduksiya usullaridan keng foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda iqtisodiy o'sishni barqarorlashtirish uchun xizmatlar sohasini, jumladan, turizmni rivojlantirish asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan. Ichki turizm orqali mamlakatning kam rivojlangan hududlarida yangi iqtisodiy faollik nuqtalari paydo bo'lishi, aholi bandligi oshishi, tadbirkorlik faoliyati faollashishi mumkin. Bu esa mamlakat ichida iqtisodiy tenglik va ijtimoiy barqarorlikka xizmat qiladi. Lekin ushbu jarayonda transport infratuzilmasi hamon "bo'g'in nuqta" sifatida qolmoqda.

O'zbekiston Respublikasida turizm sohasiga oid strategik hujjatlarda (xususan, 2023–2025-yillar uchun Turizmni rivojlantirish dasturi) transport infratuzilmasini yaxshilash masalasi alohida ko'rsatib o'tilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 3-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish bo'yicha qo'shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5326-son¹ Farmoni ijrosini ta'minlash, shuningdek, hududlarni barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri sifatida ichki turizmni jadal rivojlantirish, fuqarolarni mamlakatimizning madaniy-tarixiy merosi hamda tabiiy boyliklari bilan tanishtirish maqsadida: [1]

turizm obyektlari (me'moriy yodgorliklar va boshqalar) hamda infratuzilmasi (mehmonxonalar va boshqa joylashtirish vositalari, turistik yo'nalishlar va boshqalar) joylashgan joylarning belgi-ishoralari va ko'rsatkichlarini o'z ichiga olgan tematik turistik xaritalar adadini ko'paytirish va ularni tarqatishga kartografiya ishlarini amalga oshirish uchun litsenziya (ruxsatnoma) olinishi talab etilmaydi;

turistlarga xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar (davlat muzeylari, galereyalar, madaniy meros obyektlari va qo'riqlanadigan tabiiy hududlar ma'muriyatlari va boshqalar) o'z faoliyatidan tushadigan tushumlarning kamida 5 foizini o'z faoliyati hamda taqdim etayotgan turizm xizmatlari bayon etilgan reklama-tarqatish materiallarini o'zbek, rus va ingliz tillarida tayyorlash va adadini ko'paytirish uchun majburiy tarzda yo'naltiradi. Bunda ushbu maqsadlarga yo'naltirilgan xarajatlar summasi bu tashkilotlarning soliqqa tortiladigan bazasidan chiqarib tashlanadi.

Ammo amaliyotda ko'pgina sayyohlik hududlari – ayniqsa tog'li, cho'l hududlari, tarixiy qishloqlarga bog'lovchi qatnov tizimi talab darajasida emas. Temir yo'l tarmoqlari faqat yirik shaharlarni bog'laydi, viloyat va tumanlar orasidagi avtobus qatnovlari cheklangan, yo'llar holati esa sayyohlar uchun qulay emas. Bu esa mavjud sayyohlik salohiyatidan to'liq foydalanishga to'siq bo'lmoqda.

Infratuzilmani faqat qurish emas, balki uni samarali boshqarish, modernizatsiya qilish va xususiy sektorni jalb etish kabi tashkiliy-iqtisodiy vazifalar ham mavjud.

Dunyo amaliyotida ichki turizmni rivojlantirishda transport infratuzilmasiga katta sarmoya kiritiladi. Masalan, Yaponiya, Turkiya, Fransiya va Xitoyda ichki turizm yo'nalishlariga maxsus temir yo'l qatnovlari, ekspress avtobuslar va chakana aviayo'nalishlar tashkil etilgan. O'zbekiston bu borada raqobatbardosh bo'lishni istasa, zamonaviy, integratsiyalashgan, moslashuvchan transport boshqaruv tizimini shakllantirishi lozim.

Ichki turizmning rivojlanishi to'g'ridan-to'g'ri transport infratuzilmasining holati va boshqaruv samaradorligiga bog'liq ekanini O'zbekiston amaliyoti ham tasdiqlamoqda. Mamlakatda so'nggi yillarda ichki turistlar soni keskin ortgan bo'lsa-da, transport xizmatlari va infratuzilma unga mos darajada rivojlanmayotgani aniqlandi. Bu bo'limda 2020–2023-yillar davomidagi statistik ma'lumotlar asosida ichki turizm va transport infratuzilmasi o'rtasidagi muvozanatsizlik tahlil qilinadi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda 2020–2023 yillarda ichki sayyohlar soni.

Yillar	Ichki turistlar soni (mln)	O'sish sur'ati (%)
2020	6,1	-
2021	7,8	+27,9
2022	9,5	+21,8
2023	10,6	+16,1

Manba: Turizm va madaniy meros vazirligi, 2024

1 <https://www.lex.uz/ru/docs/-3548467>

2020–2023-yillar davomida ichki turistlar soni deyarli ikki baravar oshgan. Bu aholi o'rtasida sayohatga bo'lgan ehtiyoj va qiziqish yuqori ekanini ko'rsatadi. Ammo ushbu o'sishga qaramay, transport infratuzilmasida shunga mos o'sish kuzatilmagan (2-jadval).

2-jadval. Viloyatlar kesimida turizm obyektlariga yetib borishdagi transport masofalari va holati.

Viloyat	Turizm obyektlari soni	Avtomobil yo'li orqali o'rtacha yetib borish vaqti (soat)	Yo'l holati bahosi (1–5)
Toshkent	120	1,5	4,2
Samarqand	95	2	4
Buxoro	88	2,2	3,8
Qashqadaryo	63	3,4	2,7
Navoiy	51	4	2,5
Namangan	69	3	3,1
Surxondaryo	54	4,2	2,3

Manba: O'zbekiston Respublikasi Avtomobil yo'llari qo'mitasi, 2023

Jadvaldagi ma'lumotlarga ko'ra, Toshkent, Samarqand va Buxoro kabi markaziy hududlarda transport yetib borish vaqti qisqa va yo'llar holati yaxshi baholangan. Ammo Qashqadaryo, Navoiy va Surxondaryo viloyatlarida yo'l holati past, yetib borish vaqti uzoq. Bu hududlar sayyohlik salohiyatiga ega bo'lsa-da, infratuzilmaning rivojlanmagani sababli sayyohlar oqimi kam bo'lishi mumkin (3-jadval).

3-jadval. Transport xizmatlaridan aholi qoniqish darajasi (2023-yil, so'rovnoma natijalari).

Transport turi	Qoniqish darajasi (%)	Asosiy shikoyatlar
Avtobus	58	Reyslar kam, tartibsiz, konditsioner yo'q
Poezd	72	Chipta topish qiyin, yo'l uzun
Taksi	64	Narxlar noaniq, xavfsizlik ta'minlanmagan
Turistik avtobuslar	49	Mavjud emas, faqat shaxsiy buyurtma orqali

Jadvalda keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra, ichki turistlar orasida transport xizmatlariga qoniqish darajasi past. Xususan, turistik avtobuslar soni yetarli emas, jamoat transportida qulaylik yo'q, reyslar noto'g'ri tashkil etilgan. Bu omillar turistik safarlarning amalga oshirilish samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

O'zbekistonda ichki turizmni yanada rivojlantirish uchun transport infratuzilmasini faqat texnik emas, balki boshqaruv, axborot va xizmat sifati nuqtayi nazaridan ham qayta ko'rib chiqish zarur. Hududiy disbalansni bartaraf etish, davlat-xususiy sheriklikni kengaytirish va raqamli tizimlar joriy etish asosiy vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Yuqorida keltirilgan tahlil natijalariga ko'ra quyidagilarni xulosa sifatida ta'kidlashimiz mumkin:

Ichki turizm dinamik o'smoqda, lekin transport infratuzilmasi bu o'sishga tayyor emas. Ayrim hududlarda sayyohlik obyektlariga yetib borishning uzoqligi va yo'l holatining yomonligi turizmni cheklamoqda. Axborot va raqamli boshqaruv yetishmasligi tufayli transport xizmatlarining sifatini kuzatib borish va yaxshilash imkoni cheklangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirish jarayonida transport infratuzilmasini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy jihatlari har tomonlama tahlil qilindi. Ushbu tahlillar shuni ko'rsatadiki, ichki turizmning barqaror o'sishi uchun faqat turizm obyektlari va xizmatlarini rivojlantirishning o'zi yetarli emas, balki ularga bog'lovchi transport tizimlarining sifatli tashkil etilishi va samarali boshqarilishi muhim halqa hisoblanadi.

Xususiy transport xizmatlari bozori yetarlicha rivojlanmagan, turistik avtobuslar yetishmaydi, mavjud qatnovlarning sifat darajasi past. Ayrim hududlarga yetib borish vaqti 3–5 soatgacha cho'ziladi, bu esa ichki turistlarning qarorlariga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Jamoat transportida servis sifati past, axborot xizmatlari yo'q, bronlash va onlayn xarid platformalari cheklangan. So'rovnomalar natijalari ham shundan dalolat beradiki, aholining turizm uchun mo'ljallangan transport xizmatlaridan umumiy qoniqish darajasi 60 foizdan oshmaydi.

Bunday sharoitda mavjud infratuzilmani modernizatsiya qilish bilan birga, uni samarali boshqarishga qaratilgan tizimli, institutsional va raqamlashtirilgan yondashuv zarur. Ichki turizm uchun qulay transport muhitini yaratish nafaqat turistlar oqimini oshirish, balki hududlar o'rtasidagi iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy aloqalarni mustahkamlash, mahalliy ishlab chiqarishni rag'batlantirish va umumiy hududiy rivojlanishni tezlashtirishga xizmat qiladi.

Ushbu tahlil va holatlardan kelib chiqib quyidagi keng qamrovli xulosalarni chiqarish mumkin:

Ichki turizm va transport o'zaro bog'liq sohalar sifatida strategik yondashuv asosida rivojlantirilishi kerak. Bunda turizm hududlariga bog'lovchi yo'llar, qatnov tizimlari, logistika markazlari, servis punktlari va axborot tizimlari bir-biri bilan uyg'un holda rivojlantirilishi lozim.

Hududiy infratuzilma disbalansi bartaraf etilishi zarur. Markaziy va sayyohlik salohiyati yuqori bo'lgan, ammo transport jihatdan oqsoq viloyatlarga alohida investitsion loyihalar orqali infratuzilma rivoji ta'minlanishi kerak.

Xususiy sektor ishtirokini kengaytirish lozim. Turistik avtobuslar, onlayn servislar, transport-axborot platformalarini xususiy tashabbuslar orqali keng joriy qilish, investitsiya uchun soliq va moliyaviy imtiyozlar yaratish zarur.

Transport xizmatlari sifatini oshirish bo'yicha milliy standartlar joriy etilishi kerak. Turistik reyslar uchun maxsus litsenziya, xavfsizlik va qulaylik standartlari shakllantirilib, nazorat va baholash mexanizmi yo'lga qo'yilishi lozim.

Raqamlashtirish va axborot tizimlarini integratsiya qilish talab etiladi. Yo'nalishlar, reyslar, chiptalar, axborot markazlari, fuqarolar uchun mobil ilovalar – bularning barchasi yagona platformada jamlanishi, turistlar uchun foydalanish oson bo'lishi shart.

Mavjud vaziyatni baholash va yondashuvni muntazam qayta ko'rib chiqish uchun ilmiy-tahliliy markazlar faoliyati kuchaytirilishi lozim. Universitetlar, tadqiqot institutlari va sohaviy agentliklar ishtirokida yillik reyting, tahlil va prognozlar asosida transport infratuzilmasini rivojlantirish strategiyalari ishlab chiqilishi maqsadga muvofiq.

Transport infratuzilmasiga faqat texnik masala sifatida emas, balki ichki turizm salohiyatini ochuvchi strategik kalit sifatida qarash zarur. Bu masalada uzoq muddatli, muvozanatli va innovatsion yondashuv bo'lmas ekan, O'zbekiston ichki turizm imkoniyatlaridan to'liq foydalana olmaydi. Shuning uchun transport infratuzilmasini samarali boshqarish masalasi milliy iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 07.02.2018-yildagi "Ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3514-son qarori. <https://lex.uz/docs/3551112>
2. Page J., Hall M. (2014). *Tourism and Transport: Global Perspectives*. Pearson Education.
3. Rodrigue J.P. (2020). *The Geography of Transport Systems*. Routledge, 5th Edition.
4. Cooper C., Fletcher J. (2018). *Tourism: Principles and Practice*. Pearson.
5. Раҳматов А.Қ. (2021). Транспорт инфратузилмаси ва туризм муносабатлари. Тошкент: Иқтисодиёт нашриёти.
6. Ҳамидов Ш.Ю. (2019). Иқтисодиётда логистика хизматларини ривожлантириш. Самарқанд: СамИҚХ.
7. Набиев У.У. (2020). Туризмда логистика занжирлари ва ахборот технологиялари. Тошкент: Илм Маркази.
8. UNWTO (2022). *Tourism and Transport Review*. <https://www.unwto.org>
9. Козлов Л.Т., Гончаров А.Н. (2020). *Туризм инфратузилмаси асослари*. Москва: Юрайт.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
